

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Jarosław Matras (sprawozdawca)

w sprawie D. O.

wobec którego postępowanie karne o czyn z art. 338 § 1 k.k. warunkowo umorzono,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 19 maja 2026 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść

od wyroku Wojskowego Sądu Garnizonowego w Warszawie

z dnia 3 października 2024 r., sygn. akt Sg 64/24,

uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. postępowanie karne wobec D. O. umarza, a kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.

Jacek Błaszczyk

Kazimierz Klugiewicz

Jarosław Matras

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 października 2024 r., sygn. akt Sg 64/24 Wojskowy Sąd Garnizonowy w Warszawie warunkowo umorzył na okres 2 lat próby postępowanie karne wobec szer. D. O. o czyn zakwalifikowany z art. 338 § 1 k.k. Nadto na podstawie art. 67 § 3 k.k. w zw. z art. 43a § 1 k.k. orzekł świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości 1.000 złotych.

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 11 października 2024 r., bez postępowania odwoławczego.

Kasację w tej sprawie na korzyść wniosł Prokurator Generalny (Zastępca Prokuratora Generalnego do spraw Wojskowych), który zaskarżając przywołany wyrok w całości, zarzucił temu orzeczeniu: *„rażące i mające wpływ na orzeczenie naruszenie prawa procesowego - art. 17 § 1 pkt 11 w zw. z art. 658 § 1 k.p.k. polegające na wydaniu orzeczenia warunkowo umarzającego postępowanie pomimo okoliczności wyłączającej ściganie.”*

Podnosząc ten zarzut skarżący wniosł o uchylenie wyroku Wojskowego Sądu Garnizonowego w Warszawie z dnia 3 października 2024 r. o sygn. akt Sg 64/24 i umorzenie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym, co umożliwiło jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k., choć korekty wymagała podstawa orzeczenia kończącego postępowanie karne. Na wstępie trzeba podkreślić, że zarzut kasacji opiera się na ustaleniu, iż postępowanie karne zostało wszczęte na wniosek dowódcy jednostki już po tym (w dniu 19 czerwca 2024 r.), jak oskarżonego żołnierza ukarano za czyny objęte aktem oskarżenia – w trybie wojskowych przepisów dyscyplinarnych – karą pieniężną (karę wymierzono w dniu 12 czerwca 2024 r.). Wskazano także w uzasadnieniu kasacji, że nie było możliwe uznanie, iż postępowanie karne wszczęto z urzędu (bez wniosku) na podstawie art. 660 k.p.k., albowiem przepis ten nie był przywołany w podstawie prawnej wszczęcia postępowania karnego. Odnosząc się do wskazanego w kasacji uchybienia trzeba stwierdzić, że wszczęcie postępowania karnego na skutek złożenia wniosku o

ściganie przez dowódcę jednostki wojskowej w układzie faktycznym gdy za czyny objęte tym wnioskiem wymierzono już oskarżonemu karę dyscyplinarną w postaci kary pieniężnej, nastąpiło niewątpliwie z obrazą art. 658 § 1 k.p.k. Skoro jest także bezsporne, że postanowienie o wszczęciu postępowania karnego nie było wydane na podstawie art. 660 § 1 k.p.k., to rację ma skarżący, iż w sprawie zaistniała przeszkoda procesowa do prowadzenia postępowania karnego wobec oskarżonego, a to oznacza, że nie mogło zostać w tej sprawie wydane inne orzeczenie niż umorzenie postępowania. Kwestią sporną jest jednak to, czy opisane uchybienie mieści się w art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. Niezależnie bowiem od okoliczności, która zostanie omówiona w dalszej części uzasadnienia, w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 1972 r., U 1/72, OSNKW 1972, z. 7-8, poz. 128, wydanej na tle tożsamego stanu normatywnego ujętego w ustawie Kodeks postępowania karnego z 1969 r., przyjęto, że wniosek dowódcy jednostki o wszczęciu postępowania karnego po uprzednim ukaraniu sprawcy tego samego czynu w trybie dyscyplinarnym należy traktować jako wniosek nieskuteczny, co lokuje podstawę umorzenia postępowania w art. 11 pkt 4 k.p.k. z 1969 r., obecnym odpowiedniku art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. Dostrzec oczywiście trzeba, że w art. 11 k.p.k. z 1969 r. katalog okoliczności powodujących umorzenie postępowania nie był tak szeroki jak obecnie w art. 17 § 1 k.p.k. (nie było w k.p.k. z 1969 r. odpowiednika obecnego art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k.), ale ocena wyrażona przez Sąd Najwyższy we wskazanej uchwale U 1/72 co do nieskuteczności wniosku (w istocie jego braku – art. 11 pkt 4 k.p.k. z 1969 r.) oparta była na konstatacji, że prawem dowódcy jednostki do ukarania żołnierza za jeden czyn jest skorzystanie z kary dyscyplinarnej za ten czyn albo skorzystanie z prawa do wszczęcia postępowania karnego i złożenia stosownego wniosku. Wyrażono pogląd, że dowódca jednostki wojskowej nie mógł korzystać jednocześnie z obydwu środków represji, co oznacza, iż ukaranie dyscyplinarne sprawcy czynu o znamionach przestępstwa ściganego na wniosek pozbawia tym samym dowódcę prawa do złożenia do prokuratora wojskowego wniosku o wszczęcie postępowania karnego za czyn uprzednio ukarany. Zdaniem obecnego składu Sądu Najwyższego argumentacja ta, pomimo innego (poszerzonego) układu okoliczności wyłączających prowadzenie postępowania karnego w k.p.k. z 1997 r., zachowuje aktualność. Podkreślić trzeba, że w tej sprawie wniosek dowódcy o wszczęcie postępowania

karnego został złożony wprawdzie wcześniej niż wszczęto postępowanie karne, albowiem w dniu 20 maja 2024 r., ale już w dacie formalnego wszczęcia postępowania karnego, tj. w dniu 19 czerwca 2024 r. oskarżony został ukarany karą dyscyplinarną, co powinno skutkować odmową wszczęcia postępowania karnego, albo już na etapie po wszczęciu – umorzeniem postępowania karnego (do wyboru prokuratora było przyjęcie jako podstawy umorzenia art. 17 § 1 pkt 10 lub ewentualnie art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k.). W niniejszej sprawie kluczowa jest jednak inna okoliczność. Trzeba bowiem mieć na uwadze, że wniosek dowódcy jednostki o wszczęcie postępowania karnego nie był skuteczny procesowo, albowiem nie był podpisany własnoręcznie przez składającego pismo. Podpis elektroniczny nie spełnia warunku z art. 119 § 1 pkt 4 k.p.k. (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2006 r., I KZP 29/06, OSNKW 2007, z. 1, poz. 1; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2019 r., V KZ 40/19). Skoro wniosek o ściganie obarczony był brakiem formalnym (brak podpisu), to już w dacie wszczęcia postępowania karnego istniała przeszkoda procesowa z art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k.

Z tych wszystkich powodów orzeczono jak w wyroku. Orzeczenie o kosztach postępowania oparte jest na treści art. 632 pkt 2 k.p.k.

[J.J.]

[a.ł.]

Jacek Błaszczyk Kazimierz Klugiewicz Jarosław Matras